

Juryrapport verkiezing mooiste gebouw van Langedijk (24 juni 2017)

De succesvolle verkiezingen van het mooiste gebouw van Heerhugowaard (2014), Alkmaar (2015) en Heiloo (2016) zijn voor het AIA aanleiding om dit jaar een verkiezing van het mooiste gebouw van Langedijk te organiseren. Dit jaar in samenwerking met het Noord-Hollands Dagblad, die mede de verkiezing van de publieksprijs organiseert. Overigens niet voor de eerste keer – in 2008 heeft het AIA in samenwerking met het NHD/Alkmaarse Courant ook al eens een verkiezing van het mooiste gebouw van Alkmaar en omgeving gehouden. De juryprijs ging destijds naar een villa in Bergen. Fans van AZ zorgden ervoor dat de publieksprijs naar het destijds net opgeleverde AZ-stadion ging. Welk gebouw in Langedijk de winnaar van de publieksprijs is, zal straks bekend worden gemaakt.

Elke keer weer blijkt dat veel mensen een levendige belangstelling hebben voor de gebouwen in hun directe omgeving. In de afgelopen 20 jaar is in Langedijk veel gebouwd dat architectonisch, stedenbouwkundig en/of landschapsarchitectonisch de moeite waard is om bij stil te staan. De beeldbepalende herontwikkeling van het centrum, de uitbreiding van het Museum BroekerVeiling, zorgvuldig ingebedde zorggebouwen, nieuwe woningen achter oude industriële gevels, tot de verbeelding sprekende villa's en woonhuizen, de indrukwekkende entree van de nieuwe begraafplaats en de nieuwbouwwijk Twuyverhoek met opvallende architectonische accenten. Zelfs op het bedrijventerrein zijn fraaie voorbeelden van hedendaagse architectuur gerealiseerd. Genoeg om uit te kiezen dus.

Uit een longlist van meer dan honderd gebouwen is door het AIA met behulp van lokale professionals een lijst van 20 genomineerden samengesteld. De genomineerde gebouwen zijn opgenomen in een boekje, er is een fietsroute en een tentoonstelling hier in het Museum BroekerVeiling. Bezoekers van de tentoonstelling konden tot en met 22 juni hun voorkeur laten weten. Daarnaast zijn de genomineerde in het NHD gepubliceerd en was het dit jaar voor het eerst mogelijk om ook digitaal te stemmen.

Daarnaast heeft een professionele jury zich over de gebouwen gebogen. De jury bestond dit jaar uit Niko Zimmermann, architect; Ed Diepenmaat, stedenbouwkundige; Kees van Hoek, architect; Melle Jagersma, stedenbouwkundige gemeente Langedijk; Marlies van Diest, Marlies van Diest, landschapsarchitect en Bernard Faber, architectuurfotograaf en communicatieadviseur, tevens secretaris van de jury. Voorzitter van de jury was Hans Bulte, oud-burgemeester van Langedijk.

Het uitgangspunt van deze verkiezing was het kiezen van het 'mooiste' gebouw of project. Mooi is een subjectief begrip. Er is echter niet blind gevaren op het persoonlijke gevoel van esthetiek van de individuele juryleden. Aan de hand van vijf toetsingscriteria heeft zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve weging plaats gevonden. Deze criteria, die ontwikkeld zijn door de in 2017 overleden Alkmaarse architect prof. Piet Tauber, zijn:

1. **plaatselijke gebondenheid:** inbedding van het gebouw in zijn omgeving / bijdrage van het gebouw aan zijn omgeving
2. **functionele gebondenheid:** originaliteit van de vertaling van het programma of de functie
3. **sociale gebondenheid:** appreciatie en belevingswaarde
4. **fysische gebondenheid:** ruimte, materiaal, klimaat en licht en lucht, technisch vakmanschap en duurzaamheid
- 5 **authenticiteit:** conceptuele kracht

De jury heeft stilgestaan bij de onvergelykbaarheid van de projecten. Want hoe vergelijk je gebouwen met iconische kwaliteiten met projecten met vooral een sociale en stedenbouwkundige of landschappelijke kwaliteit en villa's met appartementencomplexen en kleinschalige woonzorgcomplexen? Juist bovengenoemde criteria bleken hier uitkomst te bieden.

De eigenlijke jurering startte met een individuele beoordeling van de 20 tentoongestelde projecten aan de hand van deze criteria. Uit deze beoordeling kwamen een tiental projecten naar voren die bovengemiddeld scoorden. Om de indruk van de jury te toetsen aan de werkelijkheid en om de impact van de gebouwen te ervaren, zijn deze projecten door de jury bezocht. Het ervaren van de gebouwen bevestigde vaak de eerste papieren indruk:

De villa aan de Benedenweg (Broos de Bruijn architecten) in Sint Pancras biedt een doorzicht vanaf de Benedenweg via de mooi opengewerkte gevel. Een open en een gesloten deel zijn op een aantrekkelijke manier onder één schuurvormige kap gebracht.

Het zorgcentrum aan de Boeier (Heldoorn Ruedisulj architecten) biedt vertrouwde intimiteit in een stedelijk gebied. Hoewel openbaar voelt de ruimte hier als privé. De uitwerking met volumes van hout en baksteen is speels en tegelijk vertrouwd. Het complex sluit mooi aan op de bestaande bebouwing van rijwoningen. Het is zachtmoedige architectuur voor een kwetsbare groep.

De volumes van het woonzorghuis en werkruimten aan de Dorpsstraat (9 graden architectuur) sluiten nauwkeurig aan bij de schaal van Langedijk. De werkgebouwen doen recht aan het ambachtelijke karakter van Langedijk en doen het verleden enigszins herleven. De materialisering met hout en keramische dakpannen versterkt de dorpse architectuur. De verschillende volumes, inclusief het ontworpen fietsenhok en houten bruggetje, vormen bij elkaar een aansprekend geheel dat een positieve bijdrage levert aan het dorpsgezicht van Langedijk.

Het appartementencomplex aan de Koningsspil 10-12 (Min2 bouwkunst) vormt door zijn volume en regionale architectuur een markant herkenningspunt in Twuyverhoek. De jury waardeert de fantasievolle wijze waarop traditionele vormen met elkaar zijn gecombineerd zonder de samenhang te verliezen, en keuze voor de groene houten gevelbekleding die de twee identieke gebouwen van Min2 een geheel eigen karakter geven.

Van het woongebouw aan de Prinses Margrietstraat (DUVA, Rob de Vries) waardeert de jury het duurzame karakter van het gebouw door het gebruik van natuursteen en het feit dat opdrachtgever en architect het experiment niet schuwen. Maar het gebouw roept ook de vraag op of het met zijn harde karakter voldoende tegemoet komt aan de woonwensen van de gebruikers.

De strakke vormgeving van het voorgebouw van het Museum BroekerVeiling (Architectencombinatie Bos Hofman) vormt zonder erg op te vallen een geheel met het oude gebouw en laat dit volledig in zijn waarde. Ook de binnenkant is met zorg ontworpen. De prints aan de buitenkant zijn decoratief en vertellen tegelijk het verhaal van Langedijk (jammer dat de prints op de verschillende panelen niet aansluiten). De omgeving is iets minder goed vormgegeven: het water loopt dood en de ontsluiting is niet helder.

De jury heeft veel waardering voor de sobere poëtische architectuur van het poortgebouw dat ONIX NL ontwierp voor de begraafplaats. Hier is met minimale middelen een indrukwekkende sfeer gecreëerd die past bij een laatste rustplaats. Met een enkele doorlopende betonnen rand is het gebouw op een subtiele manier ingebed in het landschap. De sobere stijl roept op tot contemplatie en kan zo een passend onderdeel zijn van het passage ritueel dat een begrafenis is.

Het appartementengebouw aan de Penant (van FARO) vormt op een mooie manier een herinterpretatie van een traditioneel woongebouw. Met standaardmiddelen is in een krachtige, eenduidige vormgeving een eigen woonvorm ontstaan. Met in de flanken van het gebouw ontworpen trappenhuizen en een gezamenlijke carport is de openbare ruimte fraai geleed, waardoor er rondom het complex een aangename ruimte ontstaat.

Bij de zorgboerderij aan de Voorburggracht heeft architect Lody Trap met een moderne architectuur, maar in een vergelijkbare schaal nieuwe volumes toegevoegd aan een bestaande stolpboerderij. Door verschillende buitenkamers te creëren ontstaat er een ongedwongen overgang naar het achterliggende landschap. De gevels aan het binnenterrein zijn transparant, terwijl de naar het dorp gekeerde gevels donker en gesloten zijn, waardoor er een vertrouwde openheid ontstaat die past bij de zorgfunctie.

Tot slot het oudste gebouw in de tentoonstelling. Het twintig jaar oude gemeentehuis van architectenbureau Coppen is een karakteristiek voorbeeld van de gemeentehuisbouw uit die tijd, en levert daarmee een bijzonder tijdsbeeld op in de bebouwing van Langedijk.

Na het bezoek aan bovengenoemde gebouwen bleven er drie hoogst scorende projecten over, waarvan één opvallend hoog en twee op enige afstand een bijna ex-aequo positie innamen. Elk van deze gebouwen of complexen heeft bijzondere kwaliteiten. De jury heeft grote waardering voor de kunde waarmee de drie betreffende ontwerpbureaus de uitdaging zijn aangegaan en het programma van eisen, ondanks beperkende factoren, wisten te transformeren naar een bovengemiddelde architectuur.

Op nummer drie is geëindigd het zachtmoedig vormgegeven zorggebouw van Heldoorn Ruedisulj aan de Boeier 2.

Op nummer twee eindigde het sober vormgegeven, maar zeer wezenlijke poortgebouw van de begraafplaats van ONIX NL.

De winnaar van de AIA architectuurprijs 2017 is het zorgcomplex aan de Dorpsstraat 84 en 96 van 9 graden architectuur. De jury heeft grote waardering voor de wijze waarop het complex is ingebed in de omgeving en voor de zorgvuldige wijze waarop de gebouwen met oog voor lokale geschiedenis zijn vormgegeven.